

Lezen en literatuur in curriculum.nu

Stichting Lezen en SLO

Dr. Inouk Boerma, Hogeschool iPabo

31 oktober 2018

Ingrid & Dieter Schubert

De paraplu

Lemniscat

Een vroeg begin...

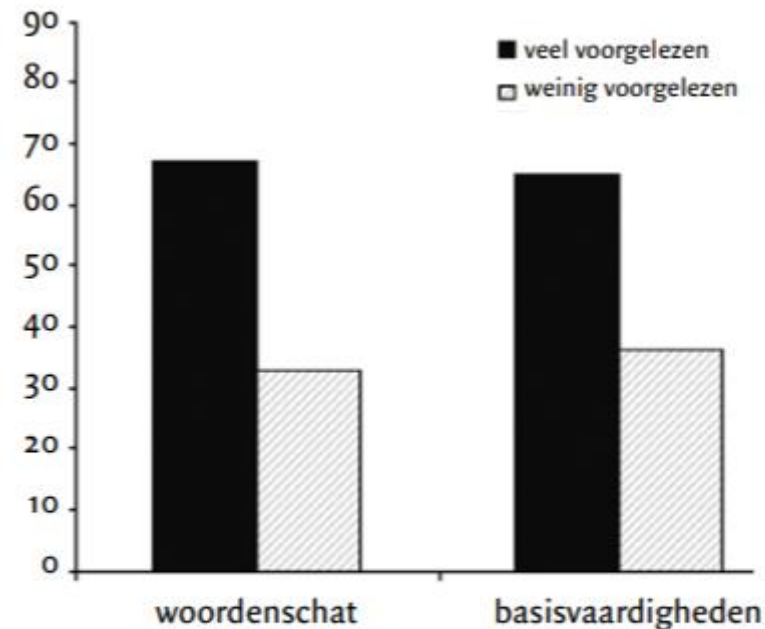

BoekStart

Voorlezen aan peuters en kleuters (2-6 jaar)

Mol & Bus (2011)

Figuur 2. Woordenschat en basisvaardigheden van peuters en kleuters die veel zijn voorgelezen in vergelijking tot kinderen met geen tot weinig voorleeservaring, in percentages

“Our data, therefore, particularly support the assumption that parent-preschooler reading is a necessary preparation for beginning reading instruction at school.”

(Bus, Van IJendoorn, & Pellegrini, 1995)

Kleuters

Boek-
oriëntatie

Relatie
gesproken
–
geschreven
taal

- Beginnende geletterdheid

Verhaal-
begrip

Alfabetisch
principe

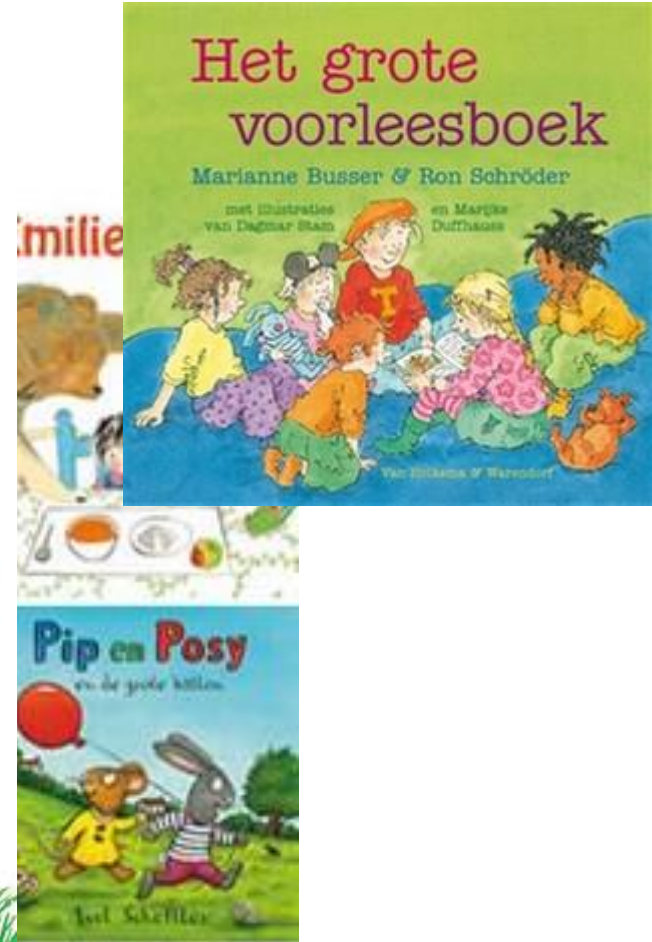

Kleuters

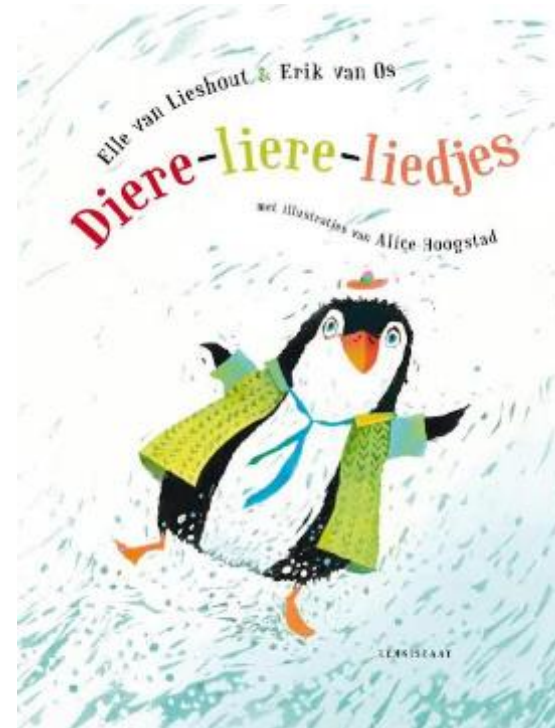
- Beginnende geletterdheid

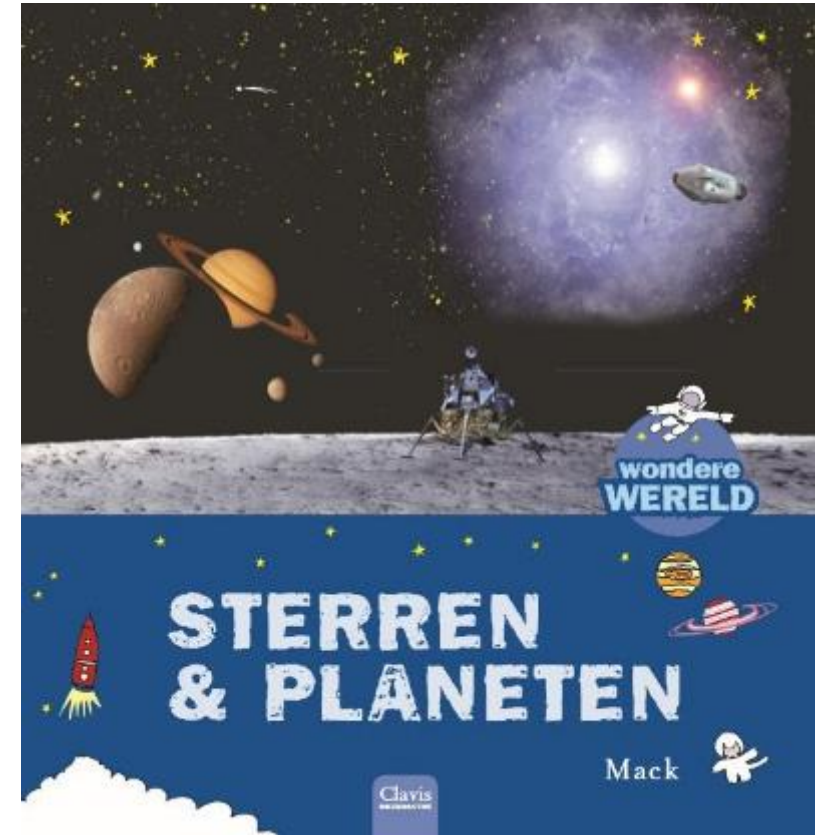
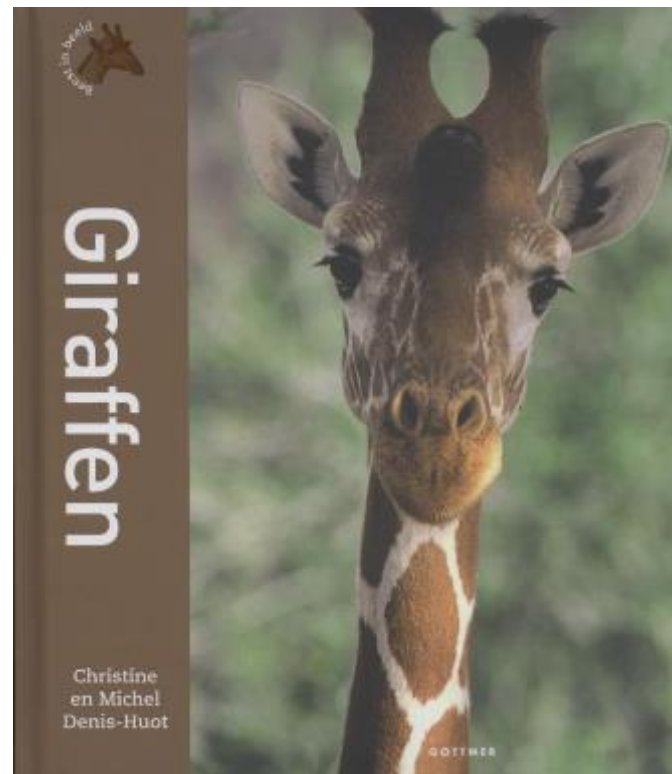
Veel verschillende soorten teksten

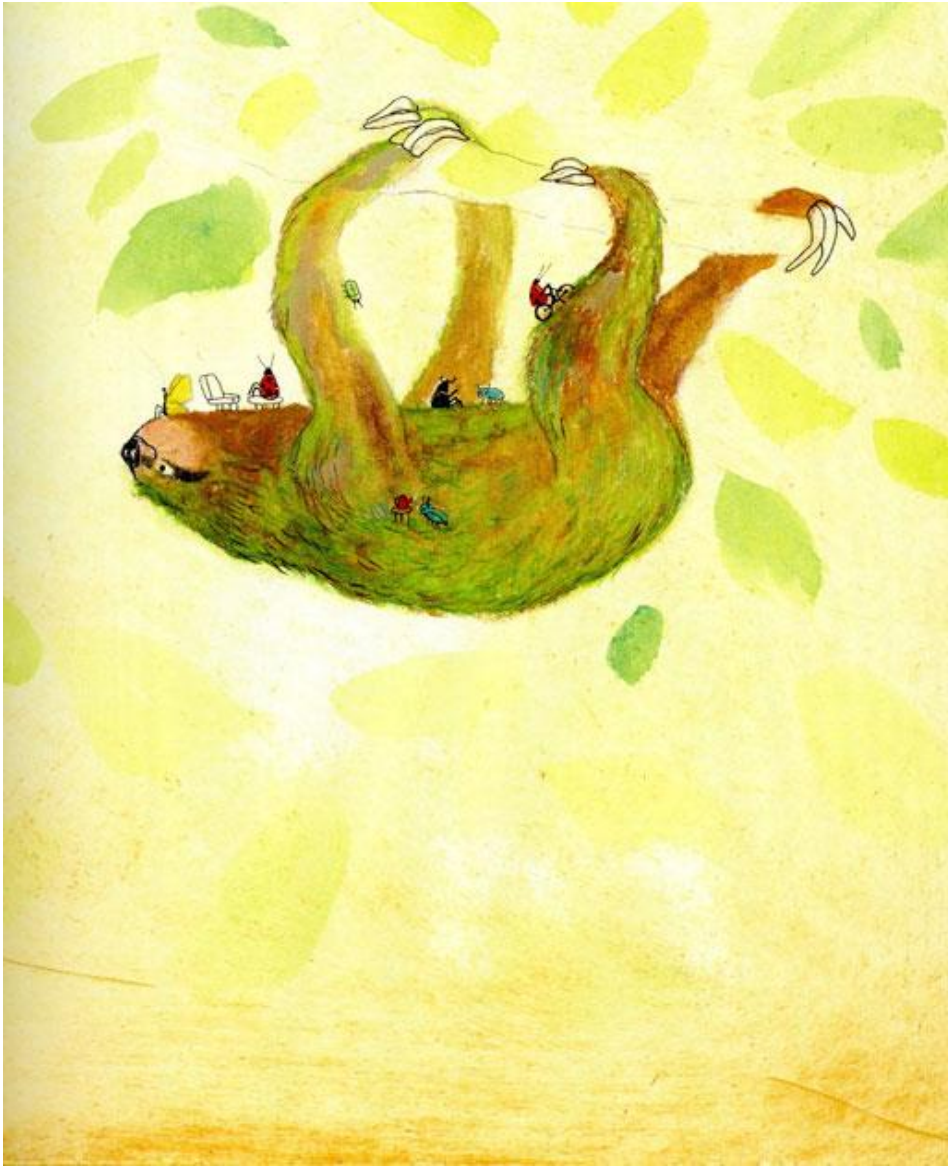
Veel verschillende soorten teksten

Veel verschillende soorten teksten

Veel verschillende soorten teksten

Een luiaard beweegt zo langzaam dat er groene algen in zijn vacht groeien.

Een luiaard hangt het liefst in zijn eentje aan een boom. Eén keer per week komt hij eruit om te poepen en te plassen, en om soortgenoten te ontmoeten.

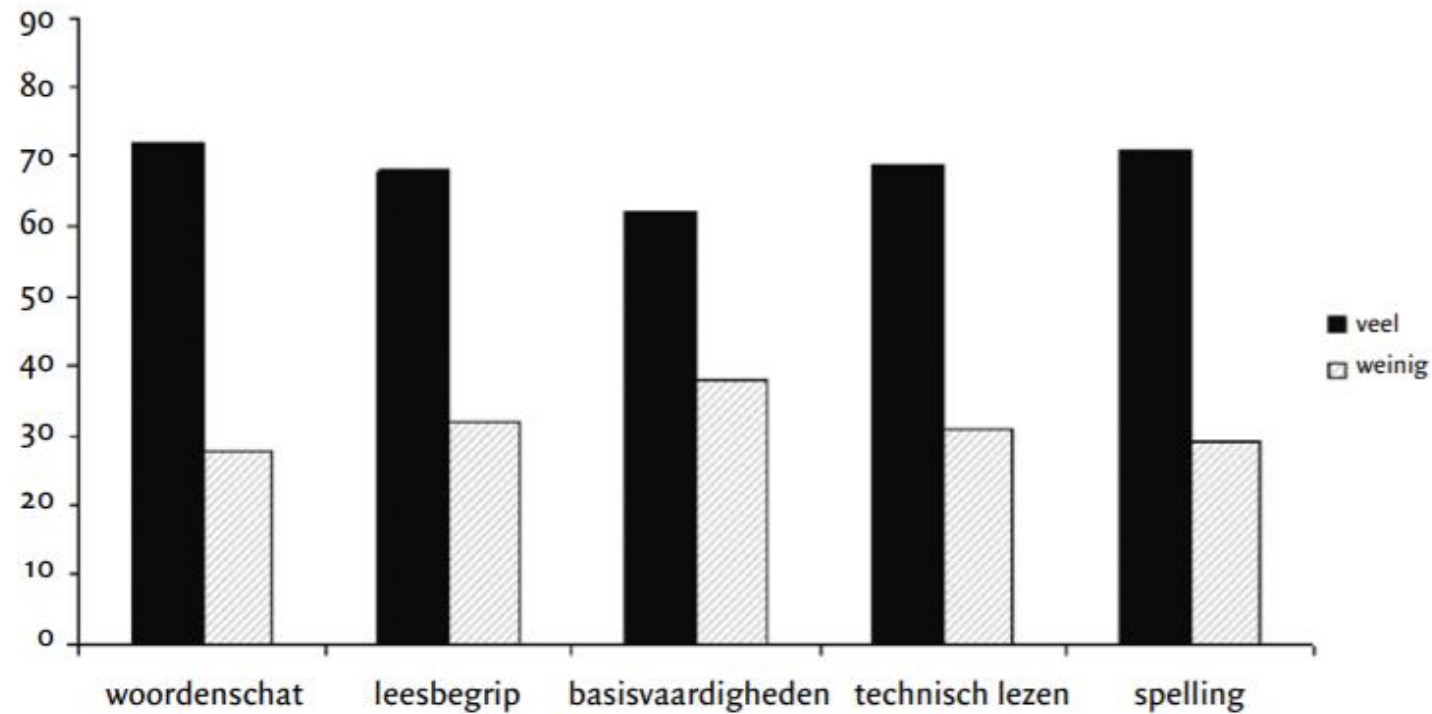
De voordelen van lezen (1)

Ik ben heel knap, ik weet heel veel,
ik ben een IN-TEL-LEC-TU-EEL.

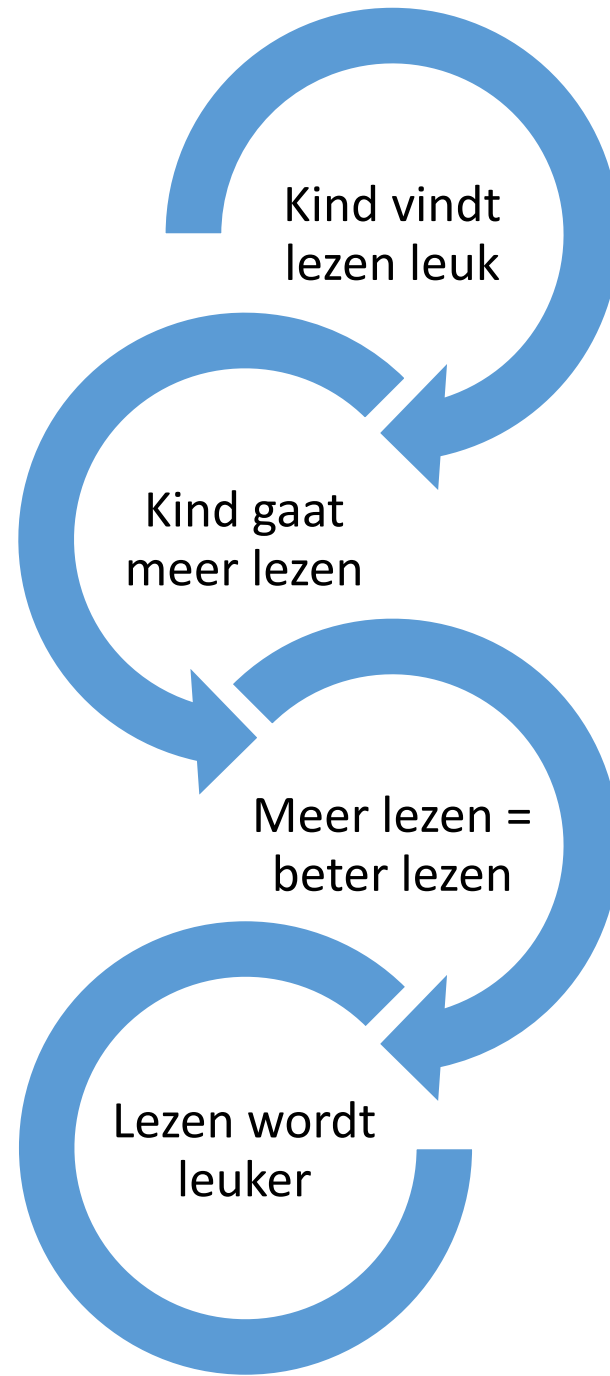

Annie M.G. Schmidt

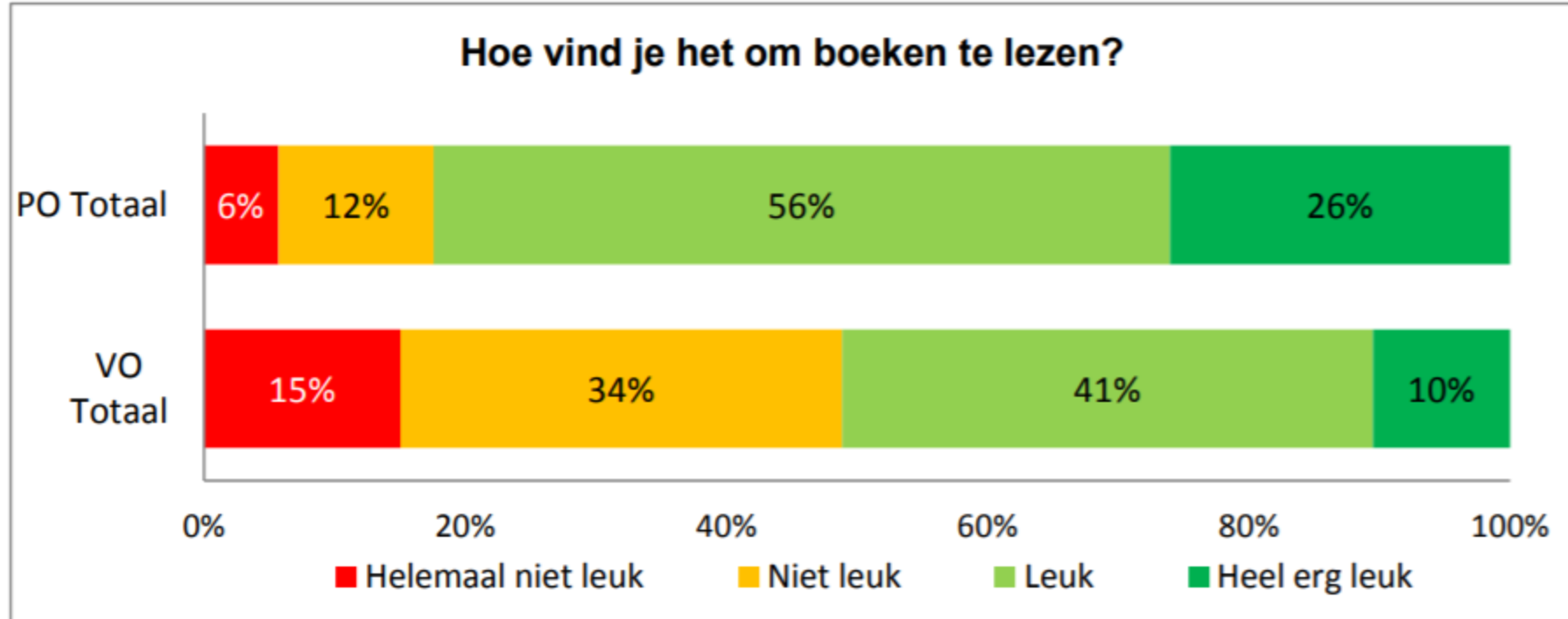
De voordelen van lezen (1)

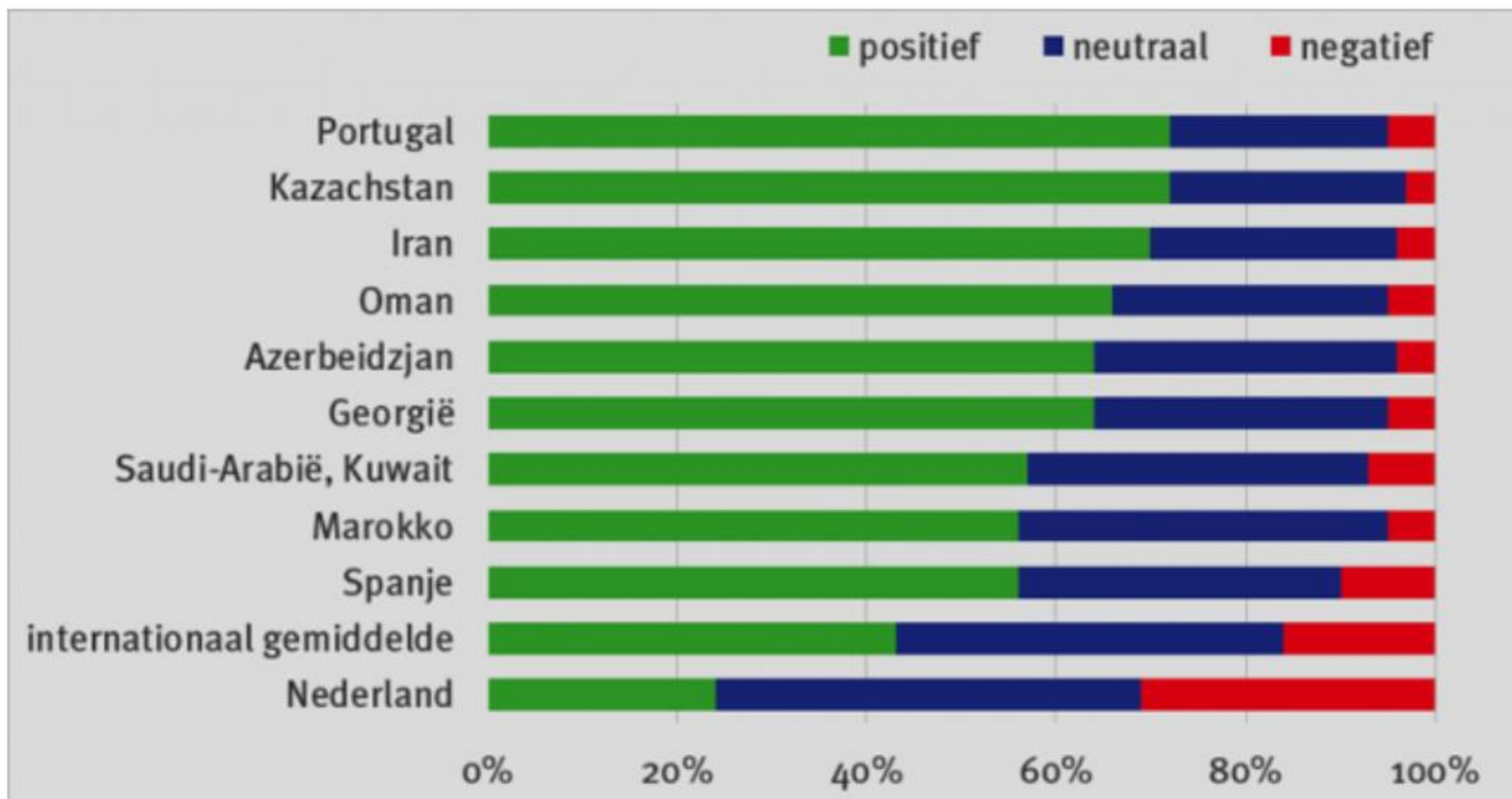

Figuur 3. Percentages leerlingen met tenminste gemiddelde vorderingen in taal- en leesvaardigheid voor veel versus weinig lezende leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs

(Mol & Bus, 2011; Stanovich, 1986)

Groep 3: leren lezen

- Focus op de technische kant
- Is er nog ruimte voor het leesplezier???
- Als het leren lezen lastig verloopt...

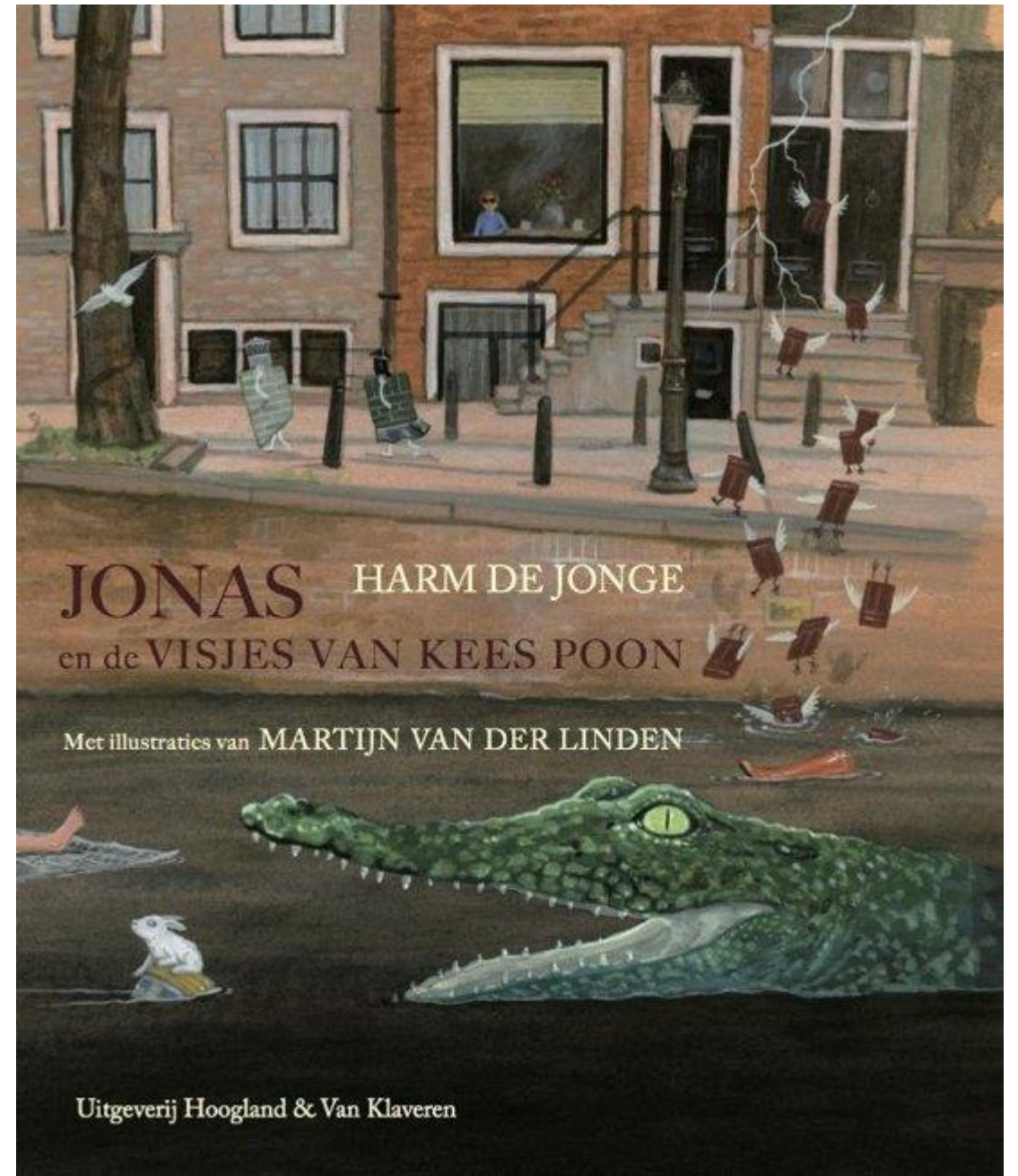

De voordelen van lezen (2)

- Fantasie ontwikkelen
- Meer leren over andere mensen/culturen/werelden
- Zich in andere mensen leren verplaatsen
- Multiperspectiviteit
- Normen en waarden
- Plezier/ontspanning/afleiding – vergroot ons welzijn

“Wat niet gebeurt kun je wel
bedenken. Dan bestaat het
alleen in je hoofd, maar lijkt het
toch net echt.”

Belang van verhalen: inleven

- Als je een tekst leest, dan creëer je een mentaal model van die tekst
 - Informatie over de plaats, de personages, de gebeurtenissen etc.
 - 'Plaatje in je hoofd'
 - Integratie tussen voor-/achtergrondkennis en de tekst
 - Steeds geüpdatet tijdens het lezen
- Verhalen als afspiegeling van de werkelijkheid
- Mentaliseren/inleven in de personages
- Als je begrijpt waarom de personages handelen zoals zij handelen (hun gedachten, emoties, ideeën), dan leidt dat tot een vollediger mentaal model en dus een beter verhaalbegrip

Inleven en verhaalbegrip

- Kinderen uit een geletterde thuisomgeving zijn beter in staat om zich te verplaatsen in verhaalpersonages (mentaliseren/inleven)
- Kinderen die zich beter kunnen inleven in personages hebben een beter leesbegrip (hogere Cito-score Begrijpend lezen)
- Er is ook een rechtstreeks verband tussen de geletterde thuisomgeving en het leesbegrip

Boerma, Mol, & Jolles (2017)

<http://dx.doi.org/10.1080/10888438.2016.1277727>

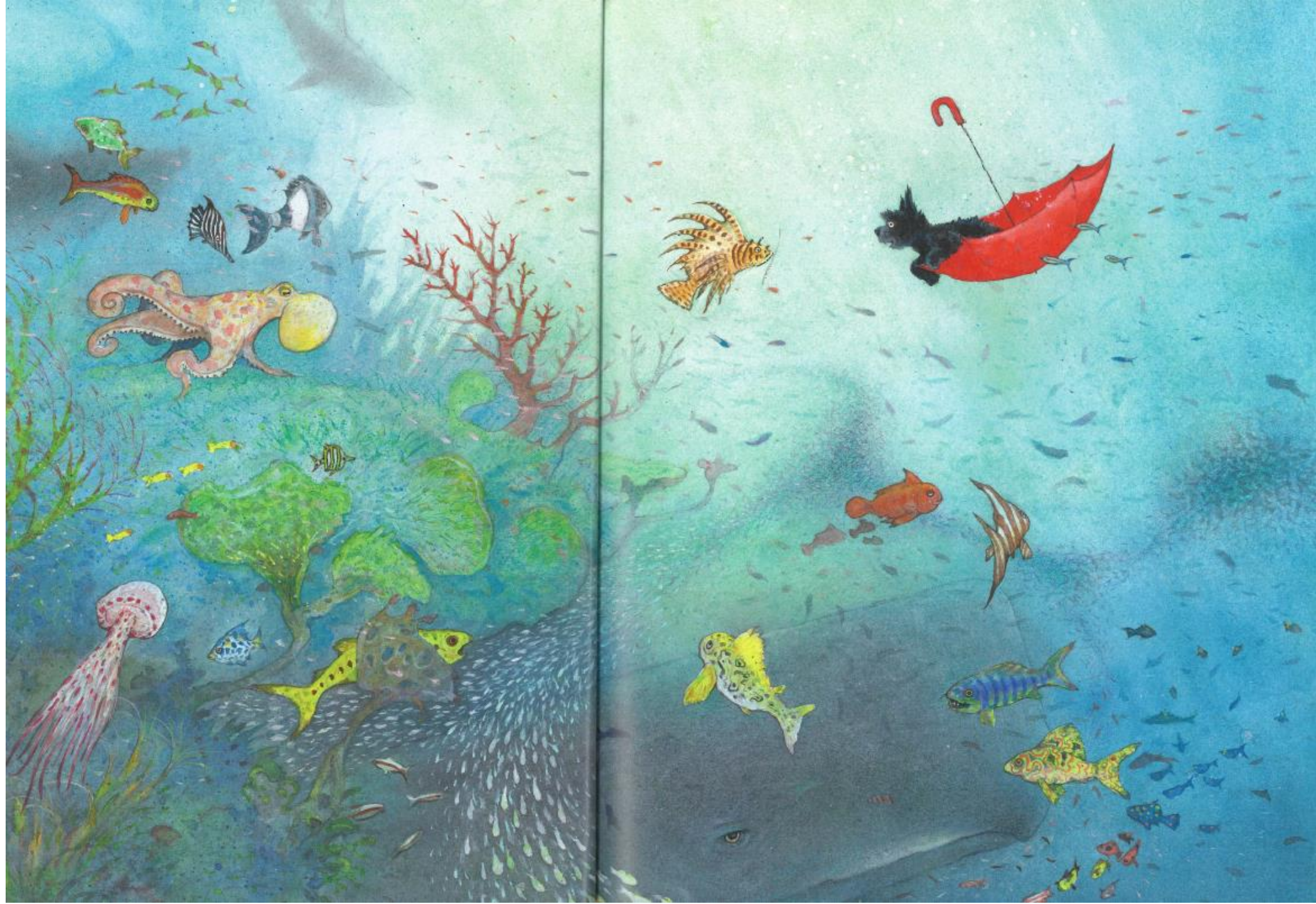
‘Het kind heeft al een
verbazingwekkend aantal boeken
gelezen,’ zei juffrouw Engel. ‘Ik wilde
alleen maar weten of ze uit een
familie komt waar veel goede
literatuur wordt gelezen.’

Bovenbouw: blijven lezen

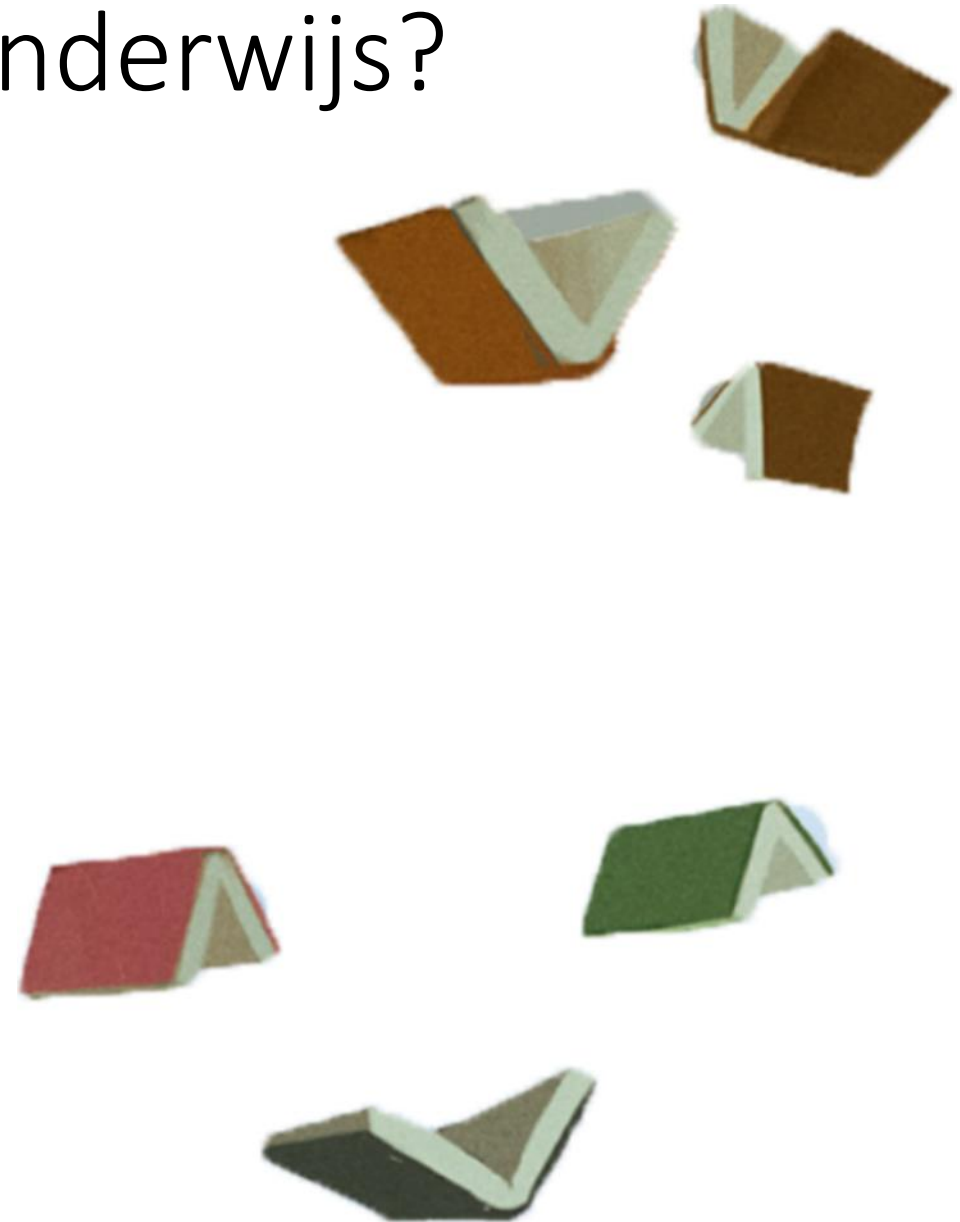

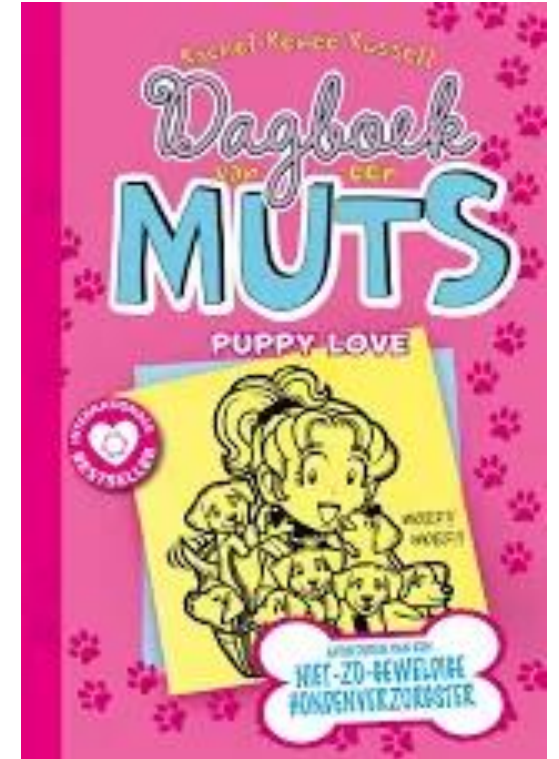
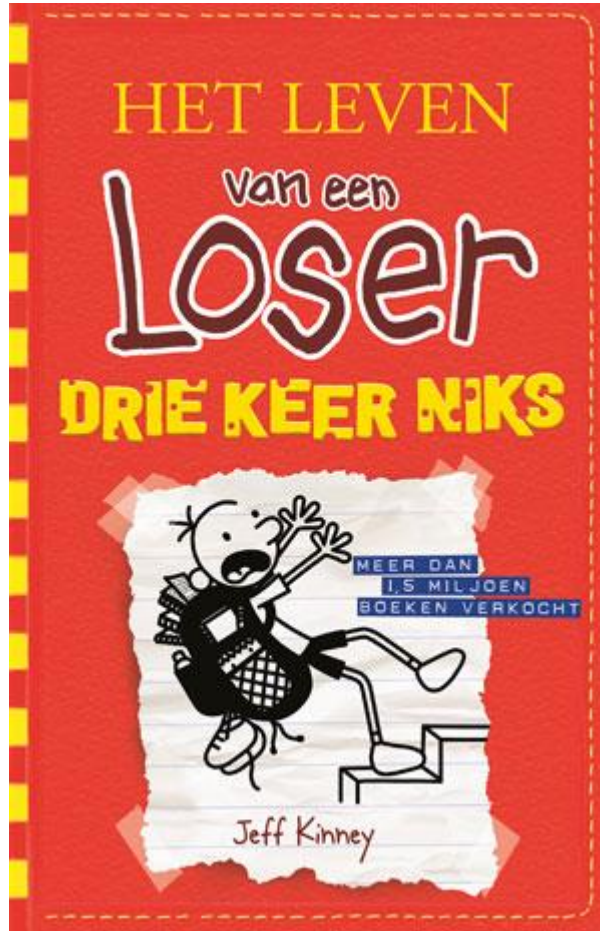
Is alleen (stil)lezen voldoende?

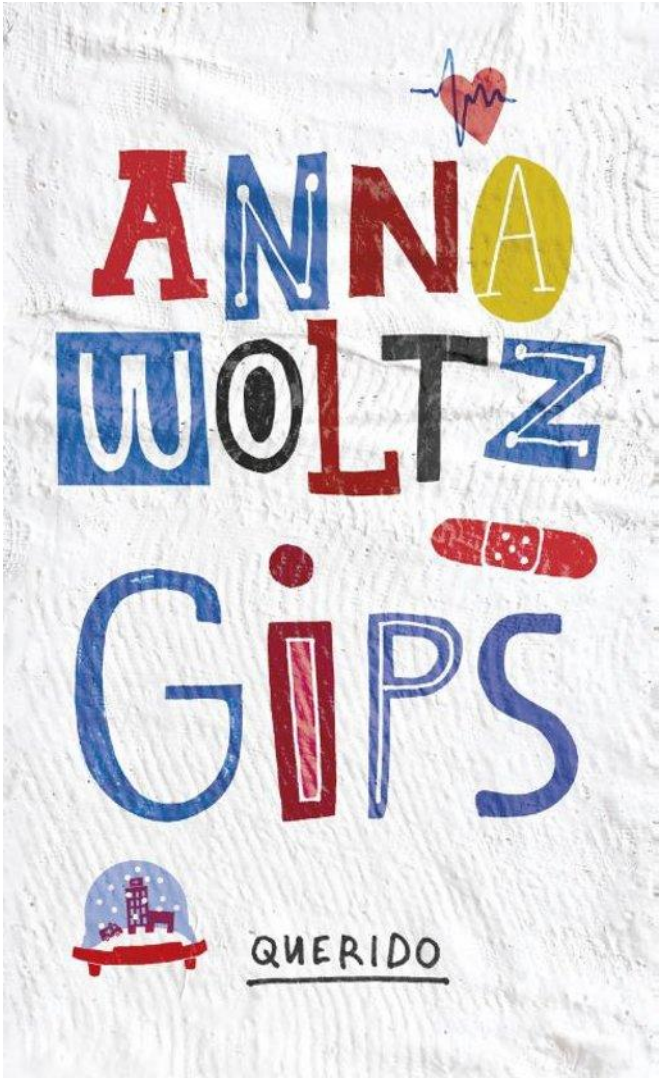
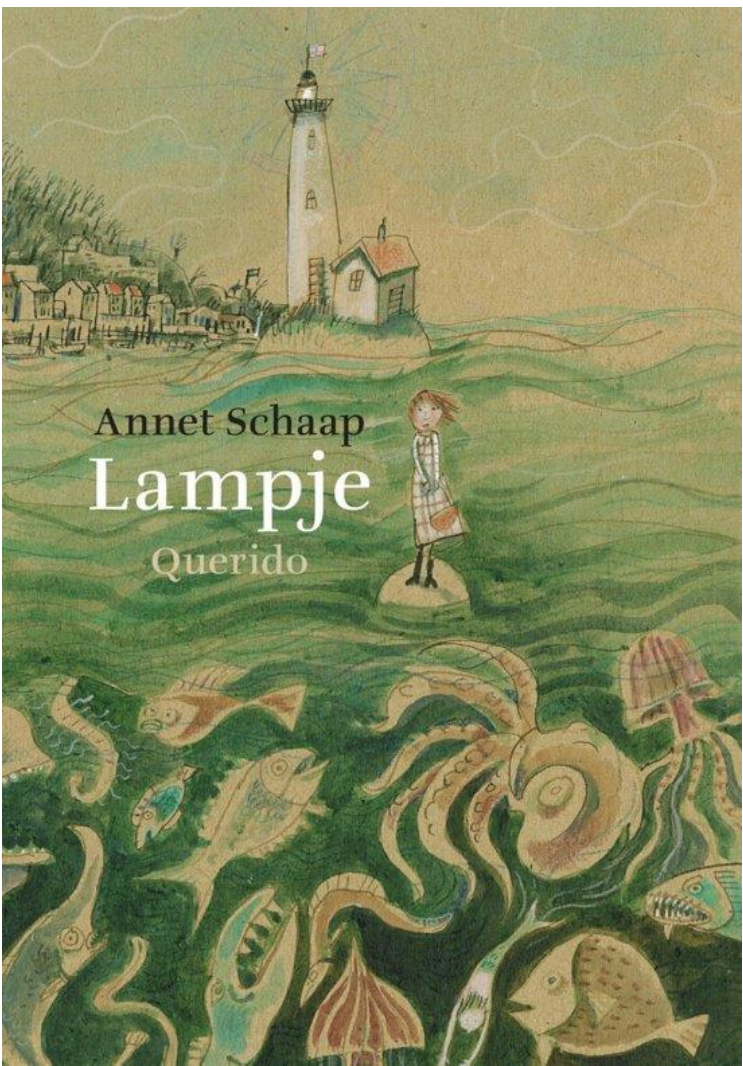

Wat is het doel van het leesonderwijs?

- Teksten lezen met begrip
- Plezier in lezen ontwikkelen en vasthouden
- Multiperspectiviteit
- Empathie
- Literaire competentie ontwikkelen
- Cultureel erfgoed
- ...

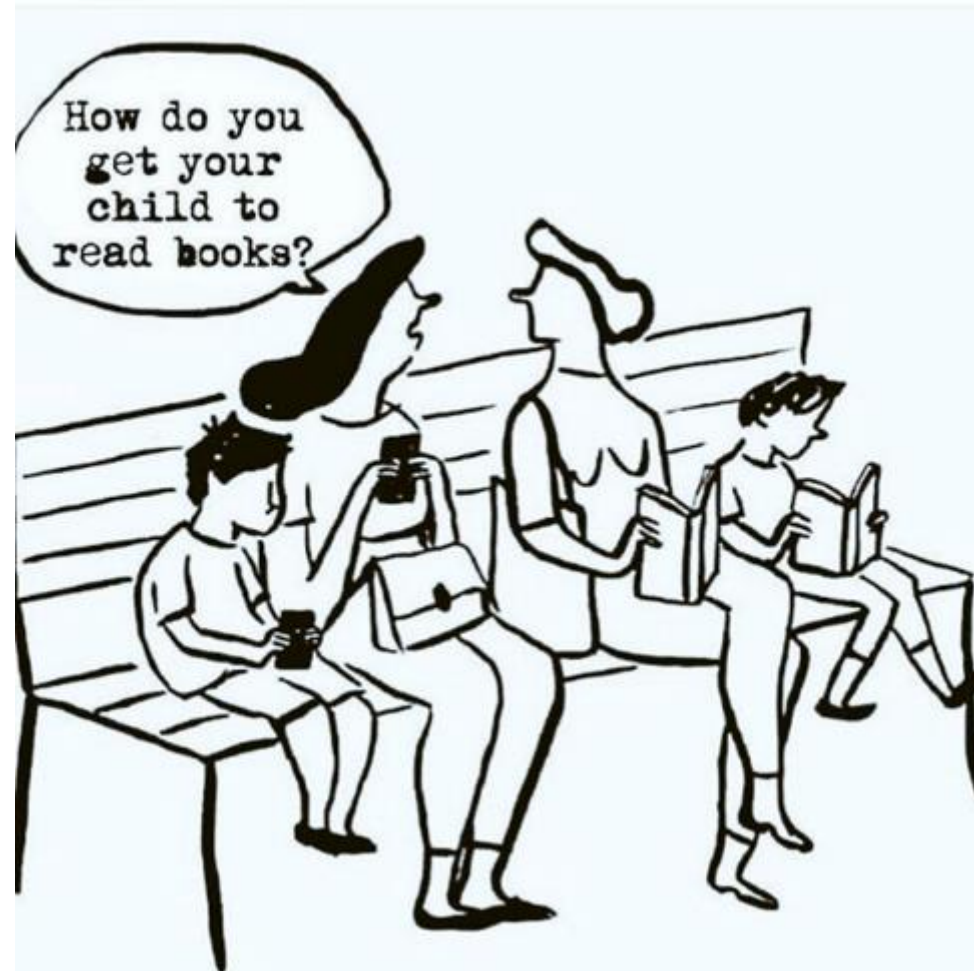

Is alleen (stil)lezen voldoende?

- Waarschijnlijk niet...
- Boekenkringen
- De Chambers-aanpak
- Praten over verhalende en andere teksten
- Boekpromotie
- Voorlezen
- Specifieke aandacht voor inleven en multiperspectiviteit?

En de leerkracht?

Bedankt voor uw aandacht

i.boerma@ipabo.nl

Het goede leesvoorbeeld, juist ook in de bovenbouw!

- Onderzoek in groep 5 tot en met 8
- Het aantal geletterdheidsactiviteiten (ouders met kind) neemt af naarmate de kinderen ouder worden
- Maar: meer geletterdheidsactiviteiten is verbonden met een grotere leesinteresse van het kind
- Dus de geletterde thuisomgeving speelt niet alleen een rol bij jonge kinderen, maar ook in de bovenbouw!